

BELEDİYE TEMİZLİK İŞÇİLERİ PROFİLİ

Eskilerin *müzahrafat* dedikleri süprüntü, döküntü, artık vb. şeylerin toplanması, taşınması, depo edilmesi, ayrıştırılması ve geri kazanılması işlerinde çalışanlara *temizlik işçisi* denilmektedir. Ancak, temizlik işçileri, kamuoyunun gündemine çoğu kere ya aldıkları ücretin yüksekliğine toplumu ikna etmek ya bir profesörün aldığı maaşın yetersizliğini göstermek ya da işçilerin temel bir hak alma mücadele aracı olan greve gidildiği zaman *çöpçüler* olarak gelmekte; çöpçü sıfatı bu gibi durumlarda “referans” alınmakta; büyük gazetelerin sekiz sütuna manşet haberlerine ancak bu gibi durumlarda konu olma onuruna erişmektedirler.

Yasalara göre belediye tüzel kişiliğinin bulunduğu yerleşim yerlerinin temizliği belediyenin görev alanına girdiği için olsa gerek ki, belediye işçileri denilince akla hemen temizlik işçileri gelmektedir. Oysa ki, belediye temizlik işçileri, hem belediye emekçilerinin sadece bir bölümüdür hem de temizlik işleri artık sadece “*belediye temizlik işçileri*”nin işi değildir.

Belediyesi olan her yerleşim yerinde belediyelerin geleneksel örgütsel işleyişi içinde yürütülen temizlik işleri ciddi bir değişim yaşamaktadır. Belediyelerin Osmanlı'dan günümüze tanzifat, paklama ya da temizlik işleri birimi -memurluğu ya da müdürlüğü-bünyesinde yürüttüğü çöp hizmetleri, sadece hacim büyüklüğü nedeniyle değil, nispeten buna da bağlı olarak, çöpün kendisinin bir “*meta*” olarak daha değerli hale gelmesi nedeniyle de değişmekte, ulusal ya da ulusal olmayan sermayenin ilgisini çekmektedir. Sermaye, boyutuna ve bilgi birikimine göre, çöp işi ve işlerinin uygun bulunduğu herhangi bir aşamasında alana dahil olmaktadır.

Alan, hacim genişlemesi nedeniyle mi kâr beklentilerini artırdı ya da sermaye kar halesini genişletmek için mi bu alana ilgi gös-

termeye başladı tartışması bir yana, değişim, bu alana bakışı ve alanın kavramlarını da değiştirdi. Alan, artık üretim, tüketim gibi endüstriyel kavramlarla tanımlanırken, bilimsel çalışmalara da konu olmaktadır.

Süprüntü, döküntü, kalıntı ve atıkların toplanması, taşınması, depo edilmesi, geri kazanılması ve imha edilmesi şeklinde bildiğimiz “çöp sorunu”, artık doğal kaynakların korunması, rasyonel kullanılması, üretiminin ve tüketicinin canlı ortamlara olumsuz etkilerinin asgariye indirilmesi şeklinde tanımlanmakta; ve bu iş yapılırken de enaz atık oluşturan üretim teknolojisinin uygulanması, oluşan atıkların yüksek oranda geri kazanılması, geri kazanılmayacak olanların ise çevreye enaz zarar verecek şekilde çağdaş teknolojiler kullanılarak imha edilmesi hedefinin altı çizilmektedir. Tanım değişip, hedefe ulaşmada kullanılan yol, yöntem ve araç değişince, sorunun adı da “çöp sorunu” olarak kalmamakta, “Katı Atık Yönetimi” adını almaktadır. Yeni tanım, herşeyi kapsayan, gelişkin teknik araç-gerecin kullanılması ve geliştirilmesine cevaz veren, aynı zamanda da belediyelerin işlevlerinin ve sorun karşısında konumlarının değiştiğini ima eden bir özellik ve içeriğe sahiptir.

Değinmeden geçmemek lazım, bu alanda değişmeyen ya da en az değişen bir husus vardır ki, o da çalışma koşulları ve bu işlerde çalışanlara bakıştır. Bugünkü temizlik işçilerinin “ataları” çöp çıkaranlardan¹ bu yana temizlik işçileri hep yaptıkları işin taşıdığı açık risklere maruz kalmışlar, ücret artış talepleri çoğu kere “çöpçüye de bu para verilir mi” şeklinde yaptıkları işten dolayı küçümseyici sözlere muhatap olmuşlardır. Çöpçüler, her dönemde toplumun alt tabakalarına ait olmuşlar, açık ya da kapalı toplumsal dışlanmışlığı yaşamışlardır.

1960’lı yıllara, yani belediyelerde sendikal örgütlenme olanakları doğuncaya kadar, özellikle büyük kentlerde çöp işleri çevre illerden okur-yazar olmayanlar arasından devşirilmiş emekçilere yaptırılmış, topluma karışmalarını önlemek için de hayvan ahırlarından bozma koğuşlarda yatırılmışlardır; askeri örgütlerin en alt düzey personeline özgü onbaşı, çavuş sıfatlarıyla emir-komuta zin-

¹ Çöp çıkaran: çöp toplama görevinin belli bir vergi karşılığında belediyelere verildiği 1868 tarihinden önce, halk, evlerinin ve dükkanlarının çöplerini toplayıp atmak ve atırmak zorundaydı. Bu işi genellikle ellerinde zembille sokak sokak dolaşan ve çöpleri toplayan kişiler yapardı. Büyük Larouse Sözlük ve Ansiklopedisi, Milliyet Yayınları, s. 2789.

ciri içerisinde çalıştırılan, yazın kavurucu sıcaklığına, kışın dondurucu soğukluğuna rağmen hep sırtlarına geçirdikleri kalın çuval bezinden yapılma, şayak da denilen tek tip giysileri ve yatarken bile hep yanlarında bulundurmaları zorunda oldukları süpürge ve kürekleri onların “yüksek görev ve kamu malını koruma bilincine güvenilerek” zimmetlerine verilmiştir. Bu zimmetli mallar ve sigortalı çalışma, onlar için yaptıkları işin kamusal niteliğini çağrıştıran yegane husus olmuştur. Ancak, 1960 yılında sendikal haklara kavuşan çöpçüler, bu sefer de “*çöpçülerle sözleşme yapmam*” diyen belediye başkanlarının baskısıyla karşılaşmıştır. 1966 yılında Çorum Belediyesi işçilerinin yüzlerce kilometrelik yolu çıplak ayakla yürüyüşü, o dönemin işverenlerinin sendika karşıtı tutumuna karşı belediye işçilerinin en önemli protestolarına örnektir.

Günümüzde temizlik işçileri, sendikal haklarını kullanabilen, toplu iş sözleşmesinden yararlanabilen bir konuma gelebilmişse de, yine de kent kültürüyle ilişkisi zayıf ve ikinci kentler diyebileceğimiz, toplumsal statüsünden çevresinin rahatsızlık duymadığı “*kenar mahalleler*”de yaşamaktadırlar.

Aşağıda bu işgücünün genel profili incelenmektedir. Veriler, Genel-İş Sendikasının 61 bin üyesinin çalıştığı 642 işyeri içerisinde seçilen 390 işyeri ve bu 390 işyerinin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı bölge müdürlüklerinde temizlik işleri müdürlüğü dosyası bulunan 159 işyerinde çalışanlara ilişkin Sendika kayıtlarından üretilmiştir.² Ayrıca değerlendirmeler için, Genel-İş Sendikası'nın 1994 yılında işkolu genelinde 1586 işçiyle yüz yüze görüşme yoluyla yaptığı anketten elde edilen verilerin yanısıra Çankaya, Kadıköy ve Kartal belediyelerinde Katı Atık Yönetimi Soru Kağıdı kullanılarak doğrudan elde edilen bilgilerden de yararlanılmıştır.

Belediyelerde Temizlik İşçilerinin Payı ve Cinsiyet Özelliği

Ayrı bir temizlik işleri birimi olan belediyelerde, bu işlerde çalışan işçiler, belediyede istihdam edilen işçilerin %35'ini oluşturu-

² İncelenen 390 işyerinden sadece 159'unda temizlik işleri birimi bulunmaktadır. Bütün belediyelerde, boyutu ve hukuksal statüsü değişik olmakla birlikte, temizlik işleri birimi vardır. Ancak, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı kayıtlarında, işyerleri Bakanlık Bölge Çalışma Müdürlüğü dosyası bulunması halinde ayrı bir işyeri olarak yer almaktadır. Eğer işyerinin dosya numarası yoksa bütün işyerleri belediye adına kayıtlanmıştır. Sendika kayıtları da Bakanlık kayıtlarına göre düzenlendiği için bağımsız işyeri numarası olmayan işyerleri belediye dosya numarasına göre işlem görmektedirler. Dolayısıyla bu durumdaki belediyelerde çalışanları birimine göre tasnif etmek mümkün olmamaktadır.

maktadır. Bu oran, tabloda verilen rakamlardan başka, iki farklı çalışmanın sonuçları ile de uyumludur.

1. Belediye İşçi İstihdamında Temizlik İşçileri ve Cinsiyete Göre Dağılım

Ayrı Bir Temizlik Birimi Olan Belediyeler					
	a-Temizlik İşçileri	%	b- Toplam İşçi	%	Toplam %
Erkek	8.309	97,5	23.358	96,24	31.220 96,15
Kadın	213	2,5	913	3,76	1.249 3,85
Toplam	8.522	100,0	24.272	100,0	32.470 100,0
Bel. Sayısı	159		159		390
a/b			%35,0		

Sendika olarak 1994 yılında 1586 işçiyle yüz yüze görüşme yoluyla yaptığımız ankette de temizlik işlerinde çalışanların oranı buna yakın (%35,7) çıkmıştır. Diğer yandan Kadıköy ve Çankaya Belediyelerinde işçilerin fiilen çalıştıkları birimlere göre genel toplama oranlarına baktığımızda da yakın sonuçlar çıktığını görüyoruz. Örneğin Çankaya Belediyesinde temizlik işlerinde çalışanların -ki bunlar süpürme, taşıma, şoförlük, muntika amirliği vb. işleri yapmaktadırlar- işçi olarak çalışanlara oranı %39,3; Kadıköy Belediyesinde ise %33, aynı oran sokak temizliği işinin bir bölümüyle çöp toplama ve taşıma işini taşeronu veren Kartal Belediyesi'nde %27,7'dir. Bu verilerden hareketle diyebiliriz ki; temizlik işlerini kendi bünyesinde tutan belediyelerde temizlik işçilerinin toplam işçilere oranı %35-40 civarındadır.

Belediyelerde işçi kadrosuyla çalışanların ezici çoğunluğu erkektir. Anlaşılan, Türkiye genelinde kadınların çalışma yaşamına katılımında yaşanan güçlükler belediyelerde daha büyük boyutlardadır.

Bu sonucun ortaya çıkmasında belediyelerin yaptığı işlerin toplumumuzda "erkek işi" olarak görülmesi ve bu bakışın temizlik işlerinde daha baskın olmasının da rolü vardır denebilir. Örneğin tabloda bütün belediye çalışanları içinde kadınların oranı %3,85 iken, temizlik işlerinde %2,50'dir.

Belediye İşçilerinin Yaş Özellikleri

Belediye işçilerinin %16'sı 30 ve daha küçük yaşta olan "genç" işgücü kuşağından oluşmakta, işçilerin %49'u 31-40 yaş arasında

bulunmaktadır. İşçilerin %30'i 41-50 yaş arasında, yalnızca %5'i 51 yaşın üzerindedir.

Temizlik işçilerinde bu yapı şöyledir: Genç işgücü %11, 31-40 yaş arası işgücü %50, 41-50 yaş arası %34 ve 51 yaş üzeri işgücü %6 düzeyindedir.

2. Belediye İşçileri – Yaşa Göre

	<u>Erkek</u>		<u>Kadın</u>		<u>Toplam Oran</u>	
31'den küçük	4.511	%88,31	597	%11,69	5.108	15,7
31-40 arası	15.335	%96,94	484	%3,06	15.818	48,7
41-50 arası	9.816	%98,60	140	%1,40	9.956	30,7
51'den büyük	1.558	%98,17	29	%1,83	1.587	4,9
Toplam	31.220	%96,15	1.249	%3,85	32.470	100,0

Temizlik İşçileri – Yaşa Göre

	<u>Erkek</u>		<u>Kadın</u>		<u>Toplam Oran</u>	
31'den küçük	857	90,2%	93	9,8%	950	11,1
31-40 arası	4.147	97,9%	91	2,1%	4.238	49,7
41-50 arası	2.833	99,0%	28	1,0%	2.861	33,6
51'den büyük	472	99,8%	1	0,2%	473	5,6
Toplam	8.309	97,5%	213	2,5%	8.522	100,0

Kadın temizlik işçilerinin yaş grubuna göre dağılımı çarpıcıdır. Örneğin, 51 ve üstü yaş grubundaki temizlik işçileri içerisinde kadınların oranı %1'in çok altında ve 41-50 yaş grubunda %1'e yaklaşırken; 31-40 arası yaşta %2,15'e; 30 ve altı yaşta ise %8,21'e çıkmaktadır. İlk bakışta bu tablodan üretilecek sonuçlardan biri, genç kuşakta kadınların hızla belediyelerde çalışma yaşamına kattıkları şeklinde olabilir. Ancak bu sonucun böyle yorumlanması son derece yanıltıcı olabilir.

Belediye işçileri genelinde ve temizlik işçileri özelinde kadın çalışan oranının 30 ve altı yaş grubunda aniden yükselmesinin nedeni, belediyelerde uygulanan *esnek istihdam politikasıdır*.

Belediyelerin başta bilgisayar olmak üzere çeşitli büro malzemelerini kullanabilen, muhasebe vb. büro işlerini yapabilecek düzeyde eğitim formasyonu almış eleman istihdam etmesinde çeşitli sorunları vardır. Herşeyden önce, belediyelerde yukarıda sayılan işlerin memur kadrosunda çalışanlarca yapılması zorunluluğu vardır. Ne var ki, merkezi idarenin memur kadrosu tahsisinde "hasis" davranması belediyeleri merkezi idareden ihtiyaç duyduğu statüde

kadro talebine değil, “kolay” alabileceği statüde kadro talebine yöneltmiştir. Böylece, belediye, daha kolay aldığı kadroda kadroyla alakası olmayan işlerde aradığı vasıflarda insan çalıştırmaktadır. “Memur kadrosunun ihdası ve kadroya atama yapma sürecinin uzun zaman alması, son yıllarda ise merkezin kadro ihdas etmemesi ve var olan kadrolara atama izni vermemesi, belediyeleri daha serbest davranabildikleri istihdam kategorilerini kullanmaya yöneltmiştir. Memurlar eliyle yerine getirilmesi gereken yerel kamu hizmetlerinde, atama izni ve kadro alamama gibi nedenlerle işçiler çalıştırılmaya başlanmıştır.”³ Bu durumda çalıştırılanlar ağırlıklı olarak geçici işçilerdir ve uygulama zaman içinde belediyelerce de tercih edilir olmuştur.

Çünkü bu durumda çalışanların hem çoğunluğunun “geçici” statüde olması hem de işe herhangi bir vasıflarına binaen alınmaması nedeniyle, iş hukukunun işçiye (1) vasıf ve (2) yapılan işe bağlı olarak tanıdığı güvenceler bu şekilde çalıştırılanlar için geçerli olmayacağı düşünülmektedir. Böylece, belediye, istihdamı amacına uygun şekilde düzenleyebileceği saikiyle ya da düzenleyebildiği için, merkezi yönetimin dayattığı bu yolu tercih edilir bulmaktadır. Belediye, yaptığı işe ait bir kadroda ve vasfına uygun bir işte nispeten güvencede çalışan personel kitlesi ve bu amaca hizmet eden personel rejimi yerine, personel üzerinde her türlü tasarrufu rahatça yapabileceği bir rejimi tercih etmektedir. Sözün özü, merkezi idare, vesayet gücünü kullanarak, belediyelerde *esnek istihdam politikasını* uygulamaya koymuş durumdadır. Rakamlar, bu politikanın, öncelikle kadın işgücü üzerinden yürütüldüğünü de ortaya koymaktadır.

Belediyelerde esnek istihdam politikasının somutlanma biçimi olarak doğan geçici işçilik gibi, işçi çalıştırma rejimi ve rejimin unsurlarını tanımlamak için kullanılan kavramlar, iş hukukunun temel ilke ve anlayışına aykırıdır; en azından iş hukuku açısından keyfidir⁴.

³ Birgül Ayman Güler (ed.), *Belediye Personel Sistemi*, TODAİE Yayın No:294, Yerel Yönetimler Araştırma ve Eğitim Merkezi-No:7, Ankara, 1999.

⁴ Konuyla ilgili daha ayrıntılı bilgi: *Belediyelerde İşçi İstihdamı*, Genel-İş Sendikası Yayınları, Yayın No:6, Temmuz 1999 broşüründen edinilebilir.

Belediye Türüne Göre İşçiler ve Temizlik İşçileri

Büyükşehir belediyelerinde temizlik işçileri ilçe belediyeleri ile alt kademe belediyelerinde toplanmış durumdadır. Büyükşehir belediyelerinde temizlik işçisi istihdamı, bu modeldeki görev yapısı nedeniyle oldukça sınırlıdır⁵.

3. Toplam Belediye Çalışanları – Belediye Türüne Göre

	<u>Erkek</u>		<u>Kadın</u>		<u>Toplam</u>
Büyükşehir	1.267	%95,77	56	%4,23	1.323
BŞBİlçe	13.775	%96,46	506	%3,54	14.281
BŞB-Alt K	1.214	%92,18	103	%7,82	1.317
İl Merkezi	2.854	%97,94	60	%2,06	2.914
İlçe Merkezi	7.003	%96,06	287	%3,94	7.290
Belde	5.107	%95,56	237	%4,44	5.345
Toplam	31.220	%96,15	1.249	%3,85	32.470

Temizlik İşçileri – belediye Türüne Göre

	<u>Erkek</u>		<u>Kadın</u>		<u>Toplam</u>
Büyükşehir	13	100,00	0	0,00	13
BŞBİlçe	5.703	97,49	147	2,51	5.850
BŞB-Alt K.	338	97,69	8	2,31	346
İl Merkezi	487	99,59	2	0,41	489
İlçe Merkezi	1.117	97,64	27	2,36	1.144
Belde	651	95,74	29	4,26	680
Toplam	8.309	97,50	213	2,50	8.522

Temizlik birimi olan büyükşehir ilçe belediyeleri, incelenen 159 belediyede temizlik işlerinde çalışanların %68,65'ini, kadın çalışanların %69,01'ini; belde belediyeleri toplam çalışanların %7,98'ini kadın çalışanların %13,62 istihdam etmektedirler. Bu iki grup belediyede temizlik işlerinde çalışan kadınların, diğer belediyeler temizlik işleri biriminde çalışan kadınların toplam çalışanlara oranı yüksektir. Büyükşehir il, ilçe ve alt kademe belediyelerinde ise, tersi söz konusudur.

Bölgelere Göre Belediye İşçileri ve Temizlik İşçileri

Belediye işçilerinin %70'ini toplayan dört bölgede, temizlik işçilerinin %90'ı toplanmış durumdadır. Temizlik işçilerinin

⁵ Büyükşehir belediyelerinin kuruluş ve görevlerinin usul ve esaslarını düzenleyen 3030 sayılı yasa-da, büyükşehir belediyelerine genişliği 12 m ve üzerinde olan sokak ve caddelerle ana yolların sadece bakımı görevi verilmişken, bu yasaya dayanılarak çıkarılan Yönetmelikte bunların temizliği de büyükşehirli görev olarak verilmiştir.

%44,59'u Marmara, %21,07'si İç Anadolu, %16,49'u Akdeniz ve %8,45'i Ege bölgesi belediyelerinde çalışmaktadır.

4. Belediye İşçileri -Bölgelere Göre

	Erkek%		Kadın%		TOPLAM%	
MARMARA	10.212	32,71	451	36,10	10.663	32,84
EGE	3.044	9,75	131	10,49	3.175	9,78
AKDENİZ	4.625	14,81	338	27,05	4.963	15,29
GÜNEYDOĞU	4.246	13,60	121	9,68	4.367	13,45
DOĞU	762	2,44	26	2,08	788	2,43
KARADENİZ	4.663	14,93	125	10,03	4.788	14,75
İÇ ANADOLU	3.669	11,75	57	4,56	3.726	11,47
TOPLAM	31.220	100,00	1.249	100,00	32.470	100,00

Temizlik İşçileri -Bölgelere Göre

	Erkek%		Kadın%		TOPLAM%	
MARMARA	3.671	44,18	129	60,56	3.800	44,59
EGE	698	8,40	22	10,33	720	8,45
AKDENİZ	1.368	16,46	37	17,37	1.405	16,49
GÜNEYDOĞU	452	5,44	1	0,47	453	5,32
DOĞU	13	0,16	1	0,47	14	0,16
KARADENİZ	316	3,80	18	8,45	334	3,92
İÇ ANADOLU	1.791	21,55	5	2,35	1.796	21,07
TOPLAM	8.309	100,00	213	100,00	8.522	100,00

Bölgelerden Marmara, Ege ve Akdeniz belediyelerinin bir başka özelliği, diğer bölgelere oranla temizlik işlerinde yüksek düzeyde kadın istihdam etmeleridir. Örneğin, Marmara Bölgesi'nde bütün belediyelerdeki kadın çalışanların %36,1'ini istihdam edilirken, temizlik işlerinde çalışan kadınların % 60,56'sını istihdam edilmektedir.

Temizlik İşçilerinin Eğitim Durumu

Temizlik işlerinde çalışan kadın işçilerin erkeklere nazaran eğitim düzeyleri daha yüksektir. Bu sonuçta son yıllarda belediyelerin büro işleri için memur yerine işçi kadrosunda istihdama gitmesinin de rolü vardır diyebiliriz.

5. Temizlik İşçileri -Eğitim Durumu (%)⁶

	<u>Kadın</u>	<u>Erkek</u>	<u>Toplam</u>
Okur-Yazar	0,0	2,32	2,23
İlk Öğrenim*	33,33	86,10	84,21
Orta Öğrenim	57,05	10,53	12,55
Yüksek Okul	9,52	0,84	0,81

Temizlik İşçilerinin Doğum Yeri ve Çalıştıkları Bölge (%)**

Ülkemizin göç veren bölgeler olgusu, belediye temizlik işçilerinin doğum yerlerine göre dağılımında da görülmektedir. Ankete katılan temizlik işçilerinin %54,3'ü göç alan Marmara, Ege ve Akdeniz Bölgelerinde çalışırken, temizlik işçilerinin sadece %23,5'i bu bölgeler doğumludur. Göç veren üç bölge Güneydoğu, Doğu ve Karadeniz bölgesinde temizlik işçilerinin %30,6'sı çalışırken, temizlik işçilerinin %45,3'ü bu üç bölge doğumludurlar. İç Anadolu için ayrı bir parantez açmak gerekiyor: İç Anadolu Bölgesinin en önemli kenti olan Ankara, belki de bu bölgenin tek göç alan kentidir. Yani bu Bölge Ankara'yla göç alan, diğer kentlerle göç veren bir bölgedir. Buna rağmen, temizlik işçilerinin %15'i bu bölgede çalışırken Türkiye genelinde temizlik işçilerinin %31,2'si bu bölge doğumludur.

<u>Bölgeler</u>	<u>Çalıştığı Bölge</u>	<u>Doğum Yeri</u>
Marmara	22,7	8,4
Ege	14,8	14,0
Akdeniz	16,8	1,1
<u>Üç Bölge Toplamı</u>	<u>(54,3)</u>	<u>(23,5)</u>
Güneydoğu	9,7	15,0
Doğu	6,9	19,0
Karadeniz	14,0	11,3
<u>Üç Bölge Toplamı</u>	<u>(30,6)</u>	<u>(45,3)</u>
İç Anadolu	15,1	31,2
Toplam	100,0	100,0

⁶ Genel-İş'in 1994 yılında 1586 işçiyle yüz yüze görüşme yoluyla yaptığı anketten alınana sonuçlar. Ankette, temizlik işçilerinin toplam çalışanlara oranı 35,7 çıkmıştır. Böylece, ankete katılanların 566'sı temizlik işçisi ve bunların da %4,95'i kadındır.

* İlkokul + ortaokul

** dipnot 6'da bahsedilen anketten alınan bilgiler.

Özet olarak söylemek gerekirse, temizlik işçilerinin profili şu özellikleri sergilemektedir:

- I- Belediyelerde istihdam edilen işçilerin %35'i temizlik işlerinde çalışmaktadır.
- II- Temizlik işlerinde çalışanların %97,50'si erkektir.
- III- Belediyelerde çalışan işçilerin %16'sı 30 yaşın altında iken, bu oran temizlik işlerinde %11'dir. 31-40 yaş arasındaki işçiler hem tüm belediye işçileri, hem temizlik işçilerinin yarısını oluşturmaktadır.
- IV- Belediyelerde kadın işgücü istihdamı artmaktadır. Kadınların %50'si 30 yaşın altındadır; bu oran temizlik işçileri için de geçerlidir. Temizlik işçisi olarak çalışan kadınların %40'ı 30 yaştan küçüktür.
- V- Erkek çalışanların toplam çalışanlara oranı belediye genel ortalamasından yüksektir.
- VI- İşçilerin eğitim düzeyleri genel olarak düşük, ancak kadınların eğitim düzeyi erkeklere göre daha yüksektir.
- VII- Marmara, Ege, Akdeniz ve Karadeniz bölgesinde kadın çalışanların toplam çalışanlara oranı diğer bölgelere göre çok daha yüksektir.
- VIII- İşçilerin çok büyük bir bölümü Türkiye'nin göç veren bölgelerinde doğmuştur.